

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

12. Circa furta vasallorum in Principes, famulorum in dominos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

PROBL. XXII.

Parentes tenentur, & non tenentur computare in partem, de qua liberè disponere possunt, eas donationes, & moderatas elemosinas, quas minutatim in vitam gessere, ob damnum inde filiis resultans.

108 **T**enetur eas computare de quinta bonorum parte (de qua in Regno Castellæ liberè uti possunt) detrahendo. Quia l. 28. Tauri hodie 12. tit. 6. lib. 5. recopil. præcipitur, nè parentes in vita, vel in morte aliquid disponant nisi de suorum bonorum quinto, de quo liberè disponere tantum possunt, iuncta. l. 30. Tauri hodie 13. eodem tituli. decedenti, omnes donationes gratiosas de quinto esse extrahendas. Certe parum interest filiorum, si parentes per magnam quoriam simul, siue minutatim liberaliter disponant, cum æque vel illa via lædantur: præsertim quia in rebus concernentibus iustitiam minima etiam attenduntur, ut probat Pinel. in rubr. C. de rescind. vendit. numer. octavo, & vigesimo octavo. Nam ubi de lesione ac iure alterius agitur, in minimis etiam ratio esse habenda. Sic Tello ad l. 20. Tauri. num. 9.

109 **Minimè tenentur.** Quia cum pater verus ac legitimus administrator bonorum sit arcendus non est ab his, quæ recta, ac prudens bonorum administratio postulat: nec mater ab his, quæ vel infcio marito, iuste potest in pia opera distribuere. Ità Sanchez. tomo primo, de matrimon. lib. 6. cap. trigesimo octavo. numero undecimo. Angel. de melioram. l. 12. glof. prima numer. 26. Fagundez lib. 7. cap. 9. numer. 13. Molina tom. 2. de iust. d. 282. ubi appositè animadvertit, plus posse aliquantulum donare parentes minutatim, quam simul probabilem sententiam hanc, Gutier. part. 2. quæst. 68. appellat.

120 **Porro parentes non tenentur,** coniugio soluto, in suam partem computare donationes, & elemosinas prudenter factas pro modo substantiæ, ac pro qualitate personæ, & quas his attentis, postulat recta ratio & bonorum administratio fieri; sed pertinet ad sumptus communes ordinarios, & bonorum administrationem. Secus si prudentiæ limites excedant. Licet autem ubi agitur de lesione alterius contra iustitiam data, minima etiam sint attendenda, ut restituantur: id quidem verum est, ubi quis non est verus bonorum dominus, sed verus administrator, ut Prælat. Religionis in illicitis: secus in vero domino qualis est pater.

Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. IV.

CAPVT XII.

Circà furta vasallorum in Principes, famulorum in dominos.

PROBL. XXIII.

Quantitas minor duobus nummis aureis est, & non est lethale furtum vasalli respectu Regis, vel Principis.

MINOR quantitas est furtum lethale. Quia vnum argenteum esse quantitatem mortalem etiam respectu potentissimi Regis graues Doctores sentiunt. Sic Flamma part. 3. metho. cap. 9. Tolet. lib. 5. cap. 18. asserens vnum vel duos regales esse furtum lethale, etiam respectu Principum: sit pro ratione autoritas.

Minor quantitas duplici nummo aureo lethale furtum non constituit. Quia spectata liberalitate Principum, qui vasallos suos, instar filiorum, assilient diligere, non videtur minor hac quantitate posse assignari: nam hoc bonum est alicuius momenti, ac entitatis: & licet liberalitatis Regis, vel Principis exiguum videatur, tamen minimum non est respectu obligationum Principum: isto enim miles vnus dimidio mense certamini insudat. Ità Sotus l. 5. de iust. q. 3. a. 5. Fagund. l. 7. c. 10. n. 3. & alij ab ipso citati c. 1. n. 18.

Difficillimum planè est, certam quantitatem definire. Nam cum hoc ex variis pendeat circumstantiis, ac prudenti hominis arbitratu, quisque suum facile poterit sensu aliorum arbitratui præferre. Existimo igitur, duos ducatos, vel duplicem nummum mortale esse peccatum in furto vasallorum respectu Regis, vel Principis: furtum autè minoris quantitatæ veniale peccatum non excedere. Scio P. Suarium. to. 3. de Relig. l. 8. c. 6. Nauarram l. 30. de rest. c. 1. n. 35. Angelum v. Furtum. 33. & alios quantitatè vnus ducati pro mortali peccato in furto vasalli respectu Regis assignare. Sed nostrum iudicium æquum apparet, cum assignata à nobis quantitas nec ut exiqua peccet, nec ut laxa exorbitare videatur. Mei autem Toleti, & Hieronymi Flamma venia, primam sententiam, ut minimum scrupulosa parum probabilitatis habere crediderim.

PROBL. XXIV.

Lethalis quantitas in fortuna receptione Regis, vel filiorum Regis, potest, & non potest definiri.

Definiri quidè potest. Quia cū soleant Reges erga Augustas vxores liberaliores esse, imò liberalissimi: lethaler non delinquit, si infcio Rege, mille ducatos accipiat. donet: & Regis filius ducentos aureos est: parentes ostendantur inuiti; nam id erit, quoad modum

non quoad substantiam. Sic Fagund. *Decal.* l. 7.
c. 10. n. 5. & 8.

115
Non potest
definiri.

116
Mesa senten-
cia.

*Quando famulus via iuridica potest à domino
exquirere, quod sibi debium denegatur: potest,
& non potest id clam accipere sine furti rea-
tu: incurrit & non incurrit excommunicatio-
nem latam contra occultos furatores.*

117
Non potest.

118
Potest prof. in
etc.

119
Нос тенео.

Suar.ro.5.d.4.sect.
5.m.8.

Servi, & ancilla possunt, & non possunt sine
furti reatu habere peculium, seu dominium de
rebus a se acquisitis: v. gr. si ancilla nihil domi-
nam defraudando, tempore ubi superfluenae a
debito servitio aliquid lucretur, vel servus si-
miter.

Possunt omnino. Quia quamuis quidquid
acquirunt serui, domino acquirant, maxime

Minimè possunt. Quia domini habent ve-
rum dominium in omnes seruorum suorum

* Ego quidem à communi hac mente rece-
do, & cum P. Molina, & Fagundez in priman

terunt aduere
* *
*

PROBL. XXVII.

Servi captiui possunt, & non possunt licite se se ipsos a suis dominis furari, siue fugere in patriam, aut in alia loca, ubi libertate possunt.

123
Nonnulli
mitt.

Premitto, illos, qui se vendiderunt, aut quos eorum parentes in necessitatibus consilii pro pretio iusto tradidere, & qui instar caularum pecorum possidentur, licite aufugere non posse, nec ad fugam iuari. Idem dixerim de illis, qui ob supplicia digna morte iuxta leges patrias ob culpas eorum, veras quidem, a suis Principibus fuere pro captiuis habiti & postea aliis venditi. Solum igitur hic sermo esse potest de iis, aduersum quos iustum gerimus bellum, siue sint Mauri, siue Turcæ, siue quicumque alij hostes iniustum bellum aduersum nos mouentes. Possunt ne hi licite se se ipsos a suis dominis furari, id est in loca tuta fugere, ut se a seruitute excutiant: possunt ne licite ad id ab alijs iuari?

124
Possunt aufu-
gere ad suos.

Mancia bello etiam iusto capta, ut Mauri, & Turcæ iuste ac licite possunt aufugere, & consilio ac re ad id ipsum iuari, modo in patriam, vel in alia loca ubi possunt libertate recedant: non tamen ut per Regna, seu loca, ubi sunt serui, diuagantur. Quia illi licite possunt fugere, si a dominis occidantur, vel mutilentur: Ergo & ad recuperandam libertatem, quæ æquæ est ac vita pretiosa, captiuitas enim est mors ciuili. Igitur qui ad vitandam mortem possunt fugere, sic etiam ad vitandam captiuitatem. Dixi. *Modo per Regna, aut loca, ubi captiui sunt, non diuagantur.* Quia dum in Regno dominorum suorum morantur, seruire tenentur: unde consulentes & recipientes, tenentur damnum restituere: peccant enim contra iustitiam, nisi retineant, ut eos liberent ab iniusta dominorum diuexatione. Sic Nauarra de res. lib. 3. cap. 1. numer. 200. Alens. 3. part. quæst. 48. art. 3. numer. 2. Sotus l. 4. de iustit. quæst. 2. art. 2. concl. 3. Gregor. Lopez lib. 23. tit. 29. part. 3. Bañes 2. 2. quæst. 40. art. 1. Couarrua. lib. 1. variar. cap. 2. numer. 10. Azor. tom. 2. lib. 1. cap. 34. quæst. 3. Sa v. Bellum, numer. 7. Lessi. lib. 2. cap. 15. dub. 15. numer. 24. Faguud. Decal. lib. 7. cap. 12. num. 21.

125
Aufugere ad
suos non pos-
sunt.

Mancia, quæcumque iustum bellum gerimus minime possunt ad suos a nostra potestate aufugere, si in nostram captiuitatem deducantur: & eis dantes consilium, aut operam lethaliter delinquant, & ad restitutionem tenentur pretij, & damni. Quia domini eorum sunt possessores indubitati, ac legitimi, & ipsi fugiendo, se ipsos a dominis furantur, ut habetur lib. 1. c. de seruis fugitiuis & lib. 3. c. eodem. tit. Ibi enim statuitur, ut seruus deprehensus in fuga puniatur pedis mutilatione: at tam grauis pena iniuste sanè statueretur nisi serui lethaliter fugiendo delinquerent. Certe si iuste serui ad suos fugere possent, bellum ex parte vtraque iustum daretur: illi namque iuste possent aufugere, & domini illos iuste possent pedibus mutilare, aut trudere in carcerem, ne fugiant. Ita P. Molina rom. 1. de iust. d. 37. Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. IV.

concl. 1. Nauar. sum. cap. 7. num. 63. Glossa cap. lus gentium dist. 1. Fortunius ad lib. Manumissio, col. 4. D. Antonin. part. 3. tit. 3. c. 6. §. 4. Turrecrem. in cap. iugentium, dist. 1. Syluest. v. seruus, quæst. 3. dist. 2. Faüent cap. 1. & 2. si quis seruum 17. quæst. 9. ubi dicitur peccare lethaliter, & ad restitutionem teneri iuantes, & hortantes seruos ad fugam.

Primam sententiam fortiori hærentem fundamini teneo. Nam dominos iustos esse eorum seruorum possessores fateor: non tamen absolute, sed sub certa conditione, & cum quodam addito, nempe, si possunt fugere ad suos, fugiant: si uero victus ac damnatus ad tritemes post iustam sententiam iuste in carcere detinentur, & in tritemibus vinciuntur: & tamen etiam iuste ac licite aufugunt, cum carcera-rij quidem damno, si possunt. Imò etiam si serui in bello iusto capti, consensissent pacto persistendi in seruitute, haud tenentur illud seruare: quia metu mortis fuit præstitus illa consensus. Secus dixerim de illo, qui se vendidit, liberè privilegio libertatis renun- ciando.

126
Primam
sententiam.

PROBL. XXVIII.

Quando constas dominis huiusmodi seruos ad suos aufugere: possunt, & non possunt licite ob id ab eis puniri.

Possunt eos domini punire, non quod serui peccent fugiendo, sed quia hoc privilegium de fuga videtur illis concessum cum hoc onere in dominorum fauorem. Sicut in carcerati licite possunt fugere, & carcerem comminuere: & tamen si deprehendantur, iuste puniuntur, lib. 1. ff. de effractorib. Sic Lessi. lib. 2. cap. 15. dub. 5. numer. 27.

Minime eos domini licite punire possunt ob fugam huiusmodi initam. Quia posse eos licite aufugere ad suos habetur expresse lib. 23. tit. 14. part. 7. in Regis Castellæ ibi: Si seruus Maurum fugiat in Mauritaniam, & ibi pedem saluus ponat: manere liberum volumus, etiam si postea ad Christianos redeat. Ergo dominus non poterit licite seruum punire in fuga deprehensum, quam privilegio legis potest licite intrare. Ita nonnulli, quos preslo nomine affert Fagundez Decalog. lib. 7. cap. 12. numer. 25. & ipse videtur eorum sententia, hærescere.

Crediderim tamen licite posse dominos seruo inferre supplicium iuste fugienti. Quia eis non constat, an seruus ad suos aufugiat, qui potest fugam ad diuagandum per loca seruitutis accipere.

127
Possunt puniri.

128
Licite ob id
puni non
possunt.

129
Hæc prius
sensit.